

Asia C-800/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

28.12.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent (Itä-
Flanderin alioikeus, Gentin osasto, Belgia)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

15.12.2023

Vastaajat:

DRINKS 52 BVBA

NZ

Muu osapuoli:

Minister van Financiën

Pääasian kohde

Tämä pyyntö on esitetty tullirikosasiassa, jossa DRINK 52 BVBA ja NZ (jäljempänä vastaajat) on pantu syytteeseen valmisteveron alaisten tuotteiden sääntöjenvastaisesta hallussapidosta ja tuonnista kaupallisissa tarkoituksissa Saksasta ja Alankomaista Belgiaan maksamatta niistä Belgiassa sovellettavia valmisteveroja ja pakkausmaksuja ja ilman tätä varten tarvittavaa valmisteverollisia tavaroita käsittelevälle laitokselle (Accijnsinrichting) myönnettyä lupaa.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

SEUT 267 artiklan nojalla unionin tuomioistuimelle esitetty ennakkoratkaisupyyntö koskee unionin tullikoodeksista 9.10.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 (jäljempänä unionin tullikoodeksi) 42 artiklan tulkintaa sen selvittämiseksi, onko menetetyiksi

tuomittujen tavaroiden esittämisen ollessa mahdotonta valmisteveron alaisten tavaroiden arvoa vastaava summa 1) rikostuomion siviilioikeudellinen seuraus eikä (rikosoikeudellinen) seuraamus, 2) voidaanko siihen yhdistää rikosoikeudellinen sakko ja 3) voidaanko sitä kohtuullistaa.

Ennakkoratkaisukysymykset

1) Voidaanko unionin tullikoodeksin 42 artiklaa tulkita siten, ettei se ole esteenä tulleja ja valmisteveroja koskevista yleisistä säännöksistä annetun lain (Algemene Wet inzake Douane en Accijnzen, jäljempänä AWDA) 220 §:n ja 221 §:n 1 momentin, siviililakikirjan (Burgerlijk Wetboek, jäljempänä BW) 1382 §:n ja 1383 §:n tai rikoslain (Strafwetboek) 44 §:n ja 50 §:n kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan menetetyiksi tuomittujen tavaroiden esittämisen ollessa mahdotonta valmisteveron alaisten tavaroiden arvoa vastaavan summan maksamiseen velvoittamista ei luokitella Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEU) 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen Euroopan unionin oikeuden yleisten periaatteiden valossa rikosoikeudelliseksi seuraamukseksi tai edes seuraamukseksi, vaan rikostuomion siviilioikeudelliseksi seuraukseksi?

2) Voidaanko unionin tullikoodeksin 42 artiklaa tulkita siten, ettei se ole SEU 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen unionin oikeuden yleisten periaatteiden, erityisesti oikeasuhteisuutta koskevan vaatimuksen, joka asetetaan myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa, valossa esteenä AWDA:n 220 §:n ja 221 §:n 1 momentin, BW:n 1382 §:n ja 1383 §:n tai rikoslain 44 §:n ja 50 §:n kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan menetetyiksi tuomittujen tavaroiden esittämisen ollessa mahdotonta valmisteveron alaisten tavaroiden arvoa vastaavan summan maksamiseen velvoittamiseen voidaan yhdistää seuraamus, joka muodostuu velvollisuudesta maksaa rikosoikeudellinen sakko, joka lasketaan soveltamalla kierrettyihin maksuihin perustuvaa kerrointa?

3) Voidaanko unionin tullikoodeksin 42 artiklaa tulkita siten, ettei se ole SEU 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen unionin oikeuden yleisten periaatteiden, erityisesti oikeasuhteisuutta koskevan vaatimuksen, joka asetetaan myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa, valossa esteenä AWDA:n 220 §:n ja 221 §:n 1 momentin, BW:n 1382 §:n ja 1383 §:n tai rikoslain 44 §:n ja 50 §:n kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan menetetyiksi tuomittujen tavaroiden esittämisen ollessa mahdotonta valmisteveron alaisten tavaroiden arvoa vastaavan summan maksamiseen velvoittamisen yhteydessä kansallisella tuomioistuimella ei ole kohtuullistamista koskevaa toimivaltaa, jotta voitaisiin ottaa huomioon asian konkreettiset olosuhteet ja erityisesti vastaajan taloudellinen asema?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohta

Euroopan unionista tehty sopimuksen (jäljempänä SEU) 6 artiklan 3 kohta

Unionin tullikoodeksista 9.10.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 42 artiklan 1 ja 2 kohta

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Tulleja ja valmisteveroja koskevista yleisistä säännöksistä annetun lain (Algemene Wet inzake Douane en Accijnzen, jäljempänä AWDA) 220 §, 221 §:n 1 momentti ja 265 §

Siviililain (Burgerlijk wetboek, jäljempänä BW) 1382 §, 1383 § ja 1384 §

Rikoslain (Strafwetboek) 44 § ja 50 §

Pakkausmaksujen alaisia juomapakkauksia ja ympäristöveron alaisia tuotteita koskevasta verotusjärjestelmästä annetun ministeriön päätöksen (Ministerieel besluit betreffende het fiscaal stelsel van drankverpakkingen onderworpen aan verpakkingsheffing en producten onderworpen aan milieutaks) 5 §

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Rikostutkinta vastaajien tekemästä tullirikoksesta aloitettiin 15.4.2020. Vastaajat on pantu kyseisestä rikoksesta syytteeseen, koska ne ovat sääntöjenvastaisesti tuoneet valmisteveron alaisia tuotteita, eli 520 195,56 litraa juomavettä, 750 082,06 litraa virvoitusjuomia ja 1 772,40 litraa siirappia, kaupallisissa tarkoituksissa Saksasta ja Alankomaista Belgiaan.
- 2 Tuonnissa ei otettu huomioon Belgiassa sovellettavia valmisteveroja eikä pakkausmaksuja, jotka kansallisen lainsäädännön mukaan on maksettava, eikä vastaajilla ollut valmisteverollisia tavaroita käsittelevälle laitokselle (Accijnsinrichting) myönnettyä lupaa. Vastaajat ovat saaneet valmisteverojen ja pakkausmaksujen kiertämisestä huomattavaa taloudellista hyötyä, jonka määräksi arvioidaan 210 523,69 euroa.
- 3 Minister van Financiën (valtiovarainministeri) vaatimus koskee taloudellisen seuraamuksen ja kierrettyjen maksujen maksamista sekä edellä mainittujen juomamäärien menetetyksi tuomitsemista.
- 4 Lisäksi hän vaatii, että vastaajat velvoitetaan maksamaan edellä mainittujen juomien arvoa vastaava summa, arviolta yhteensä 479 966,34 euroa, koska kyseisiä tavaroita ei voida takavarikoida sen vuoksi, että vastaajat eivät enää voi esittää niitä.
- 5 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on päättänyt esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä selvittääkseen, onko menetetyiksi tuomittujen tavaroiden esittämisen ollessa mahdotonta valmisteveron alaisten

tavaroiden arvoa vastaava summa 1) rikostuomion siviilioikeudellinen seuraus eikä (rikosoikeudellinen) seuraamus, 2) voidaanko siihen yhdistää rikosoikeudellinen sakko ja 3) voidaanko sitä kohtuullistaa.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 6 Vastaajat väittävät muun muassa, että taloudellisen seuraamuksen määrääminen ja heidän velvoittamisensa sen lisäksi maksamaan tavaroiden arvoa vastaava summa (eli määrä, joka vastaa tullivalvonnasta pois siirrettyjen tavaroiden arvoa) ei ole sallittua, kun kyseiset tavarat eivät ole fyysisesti saatavilla.
- 7 Toinen vastaaja viittaa unionin tuomioistuimen tuomioon, jossa todettiin vastaavassa tapauksessa, että seuraamukseksi on luokiteltava se, että rikkomisesta vastuussa oleva on velvollinen maksamaan taloudellisen seuraamuksen lisäksi tullivalvonnasta pois siirrettyjen tavaroiden arvoa vastaavan summan (unionin tuomioistuimen tuomio 4.3.2020, Schenker, C-655/18, EU:C:2020:157, 40 kohta).

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 8 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, ettei Belgian tullilainsäädännössä ole säännöstä, jonka perusteella vastaajat voidaan velvoittaa maksamaan menetetyiksi tuomittujen tavaroiden arvoa vastaava summa, mutta tällainen menettely on yleisesti hyväksytty Belgian ylimpien tuomioistuinten oikeuskäytännössä.
- 9 Ylimmän tuomioistuimen (Hof van Cassatie) ja perustuslakituomioistuimen (Grondwettelijk Hof) oikeuskäytännössä todetaan muun muassa seuraavaa: i) velvoittamista maksamaan menetetyiksi tuomittujen tavaroiden arvoa vastaava summa ei luokitella rikosoikeudelliseksi seuraamukseksi vaan erityistä menettämisseuraamusta koskevan rikostuomion siviilioikeudelliseksi seuraukseksi; ii) velvoittamisessa maksamaan arvoa vastaava summa sovelletaan BW:n 1382 §:ää ja 1383 §:ää ja rikoslain 44 §:ää rikostuomioistuimen toimivallan osalta ja rikoslain 50 §:ää usean tekijän velvoittamiseksi maksamaan yhteisvastuullisesti vahingonkorvausta; iii) tavaroiden menettämisseuraamus on rangaistus, josta säädetään nimenomaisesti AWDA:n 221 §:n 1 momentissa, ja kyseisen rangaistuksen luonteesta seuraa, että jokainen tekijä AWDA:n 200 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa voi kohtuudella odottaa, että jos hän jättää menetetyiksi tuomitut tavarat esittämättä, rikostuomioistuin velvoittaa maksamaan niiden rahallista arvoa vastaavan summan; iv) arvoa vastaavan summan maksamiseen velvoittamisen tavoitteena ei ole korvata itse rikoksesta aiheutunutta vahinkoa vaan vahinko, joka aiheutuu pois otettavien tavaroiden puuttumisesta; v) rikostuomioistuimella ei ole mahdollisuutta kohtuullistaa arvoa vastaavaan summaan perustuvaa määrää.
- 10 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että kun menetetyiksi tuomitut tavarat eivät ole enää saatavilla, vastaajat voidaan Belgiassa velvoittaa maksamaan

kyseisten tavaroiden arvoa vastaava summa yhdessä erikseen määrättävän taloudellisen seuraamuksen ja kierrettyjen maksujen maksamista koskevan vero-oikeudellisen vaatimuksen kanssa.

- 11 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan Belgian tullirikosoikeudessa ei eroteta toisistaan tilannetta, jossa takavarikoidut tavarat siirretään pois elinkeinotoiminnasta, ja nyt esillä olevan kaltaista tilannetta, jossa ne eivät ole fyysisesti saatavilla.
- 12 Unionin tuomioistuin sitä vastoin erottaa nämä tapaukset toisistaan tuomiossa Schenker. Erityisesti vaikuttaa siltä, että unionin tuomioistuin hyväksyy arvoa vastaavan summan maksamiseen velvoittamisen ainoastaan siinä tapauksessa, että tavarat on takavarikoitu ja siirretty pois elinkeinotoiminnasta. Unionin tuomioistuimen totesi tuomion Schenker 44 kohdassa, että kyseisessä asiassa, jossa tavaroita ei ollut takavarikoitu, velvollisuus maksaa tavaroiden arvoa vastaava summa ei ollut oikeasuhteinen, riippumatta siitä, että tämä seuraamus määrättiin aiemmin erikseen määrätyn taloudellisen seuraamuksen lisäksi.
- 13 Edellä esitetty huomioon ottaen on epävarmaa, onko edellä kuvailtu Belgian oikeuskäytäntö unionin oikeuden mukainen. Tämän vuoksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle edellä muotoillut ennakkoratkaisukysymykset.

TYÖASIA